با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

همه چیز
برای موفقیت
تو!

- دانلود رایگان آزمون های آزمایشی قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...
- دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس
- دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی (نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی
- دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی و شب امتحانی

کافیست هر فایلی که نیاز دارید را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام نگارش (۳) دوازدهم

درس سوم

عنوان فصل: نگارش ادبی (۲): قطعهٔ ادبی

از صفحه‌ی ۴۴ تا صفحه‌ی ۵۹ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل نگارش ادبی (۲): قطعهٔ ادبی آمده است.

مباحث فصل: قطعهٔ ادبی، کارگاه نوشتن، حکایت‌نگاری

تهیه‌شده در ایران‌توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱ صفحه ۴۷ · پرسش — بخش‌های اصلی متن «چراغ سبز» ۴

۲ صفحه ۴۷ · پرسش — عناصر ادبی متن «چراغ سبز» ۴

۳ صفحه ۴۸ · فعالیت — آرایه‌های جملهٔ «چراغ درختان...» ۵

۴ صفحه ۵۰ · فعالیت (گروهی) — نگاه تازه و آرایه‌ها در «زمستان... بهار!» ۵

۵ صفحه ۵۳ · تمرین ۱ — آغاز، میانه و پایان‌بندی متن «نماز» ۵

۶ صفحه ۵۳ · تمرین ۱ — دو جملهٔ زیبا از متن «نماز» ۶

۷ صفحه ۵۳ · تمرین ۱ — آرایهٔ تضاد در متن «نماز» ۶

۸ صفحه ۵۴ · تمرین ۲ — نوشتن قطعهٔ ادبی ۶

۹ صفحه ۵۶ · تمرین ۳ — تحلیل نوشتهٔ دوستان با جدول ارزشیابی ۷

۱۰ صفحه ۵۷ · حکایت‌نگاری — بازنویسی حکایت اعرابی و مروارید ۸

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

۱ صفحه ۴۷ پرسش

با توجه به متن «چراغ سبز» به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

الف) همان‌گونه که در پایهٔ نهم خواندید بخش‌های اصلی متن شامل موضوع، مقدمه (زمینه‌چینی)، تنه (بدنه) و نتیجه (پایان‌بندی) است. این بخش‌ها را در متن مشخص کنید.

- **موضوع:** قانون‌ها و چراغ‌های راهنمای زندگی؛ نویسنده با تکیه بر پدیدهٔ «چراغ راهنمایی» به «مسیر زندگی» انسان می‌پردازد.
- **مقدمه (زمینه‌چینی):** از «چراغ راهنما قرمز می‌شود، ترمز می‌کنیم...» تا «آیا تنها ماشین‌ها و قطارها و کشتی‌ها و هواپیماها چراغ راهنما دارند؟»؛ در این بخش گذر پرنده‌ها از چراغ قرمز و پرسش دربارهٔ قانون‌های راهنمایی مطرح می‌شود.
- **تنه (بدنه):** از «چرا باد که می‌آید...» تا «بجز چراغی که در دل‌های ما روشن است» و پرسش «آیا باید بایستیم و از رفتن بمانیم، یا خطر کنیم و پیش برویم...»؛ در این بخش از قانون و چراغ راهنمای باد و سیل، پرندگان، پروانه‌ها و درختان سخن می‌رود و سپس تفاوت راه‌های دشوار زندگی با خیابان‌های چراغ‌دار بیان می‌شود.
- **نتیجه (پایان‌بندی):** «در همین فکرها هستم که ناگهان چراغ راهنما پیش روی ما سبز می‌شود؛ به راه می‌افتیم.»؛ پایان متن تفکربرانگیز است و گشایش راه را نشان می‌دهد.

۲ صفحه ۴۷ پرسش

ب) وجود چه عناصری در این متن سبب شده است آن را قطعهٔ ادبی بنامیم؟ آن‌ها را در متن مشخص کنید.

در این متن عناصر زیر دیده می‌شود که آن را به قطعهٔ ادبی تبدیل کرده است:

- **نگاه تازه و بدیع:** پدیدهٔ چراغ راهنما تکیه‌گاهی برای سخن گفتن از مسیر و قانون زندگی شده است.
- **خیال و آرایه‌های ادبی:** تشخیص و استعاره در «چراغ درختان که زرد و قرمز می‌شود، پاییز از چهارراه فصل‌ها می‌گذرد»، «چراغ آسمان» و «چراغ چمن»؛ تشبیه زندگی به جاده‌ای سنگلاخ و پرپیچ‌وخم؛ تضاد در «بایستیم / پیش برویم» و «قرمز / سبز»؛ کنایه در «با چنگ و دندان بالا رفتن».
- **احساس و عاطفه:** دغدغه، نگرانی و امید در برابر دشواری‌های زندگی.
- **پرسش‌های بلاغی و آهنگ جمله‌ها:** تکرار «زیرا ... زیرا ...» و پرسش‌های پیاپی که متن را خوش‌آهنگ و تأثیرگذار کرده است.
- **آغاز زیبا، پایان تفکربرانگیز و کوتاهی متن.**

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۳ صفحه ۴۸ فعالیت

می‌توانید بگویید در جملهٔ «چراغ درختان که زرد و قرمز می‌شود، پاییز از چهارراه فصل‌ها می‌گذرد.» چه آرایه‌هایی دیده می‌شود؟

- **استعاره:** «چراغ درختان» استعاره از برگ‌های زرد و قرمز پاییزی است؛ همچنین «چهارراه فصل‌ها» استعاره‌ای است که فصل‌ها را به چهارراه مانند می‌کند.
- **تشخیص (جان‌بخشی):** پاییز مانند انسانی است که از چهارراه می‌گذرد.
- **تشبیه:** تغییر رنگ برگ‌ها به چراغ راهنما مانند شده است.
- **مراعات نظیر:** چراغ، زرد، قرمز، چهارراه و گذشتن با فضای راهنمایی و رانندگی تناسب دارند.
- **تضاد:** در مجموع متن، «قرمز» و «سبز» و «ایستادن» و «رفتن» با هم تضاد دارند.

۴ صفحه ۵۰ فعالیت (گروهی)

پس از مطالعهٔ متن بالا، پرسش‌های زیر را در گروه پاسخ دهید.

۱. در این متن، چه نگاه تازه‌ای به موضوع زمستان دیده می‌شود؟

۲. آیا در این متن از واژه‌ها و آرایه‌های ادبی مناسب استفاده شده است؟

1. نویسنده زمستان را تنها فصل سرما و مرگ نمی‌بیند؛ آن را «بهار کلاغ‌ها» می‌نامد و از آن برای سخن گفتن از زمستان درون انسان بهره می‌گیرد: یأس و ناامیدی در دل، همان زمستان است و با گرمای امید و گل‌دادن دل، بلبل (نشانهٔ شادی و بهار) می‌آید. پس زمستان مرحله‌ای برای گذر به بهار است و «تا از زمستان نگذری، بهار به تو سلام نخواهد داد».
2. بله. آرایه‌های مناسب و به‌اندازه به کار رفته است: تضاد (برف و کلاغ، بلبل و کلاغ، زمستان و بهار، درون و بیرون)، تشخیص و استعاره (حکومت کردن کلاغ، دعوت خورشید به ضیافت‌کدهٔ قلب، بلبلان بر شاخهٔ قلب نشستن، طلوع بلبل از مشرق گل)، تشبیه و مراعات نظیر (گل، بلبل، باران، خورشید، بهار) و آوردن بیتی از مولوی. آرایه‌ها نه کم‌اند و نه زیاد، و از طبیعی بودن متن نکاسته‌اند.

۵ صفحه ۵۳ تمرین ۱

پس از مطالعهٔ متن «نماز» به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱. آغاز، میانه و پایان‌بندی متن را بررسی کنید.

- **آغاز:** با تصویر طوفان روح و گردباد اضطراب و پرسش‌های «پناهگاه کجاست؟» آغاز می‌شود و خواننده را با احساس بی‌پناهی همراه می‌کند و بی‌درنگ پاسخ می‌دهد: «تکیه‌گاه نماز».

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

- **میانه:** به تأثیر نماز در آرامش جان می‌پردازد: گشوده شدن بهشت با گستردن سجاده، بزرگ دیدن خدا و کوچک شدن مشکلات هنگام تکبیر، تشبیه انسان به قطره‌ای که با دریا پیوند می‌خورد (با بیتی از مولوی) و تناقض زیبای «بزرگ دیدن او و کوچک انگاشتن خود».
- **پایان‌بندی:** نماز را «پیوستن و گسستن» می‌داند و با بازی با واژهٔ «سلام» و «سلامت» پایان می‌دهد؛ هر که تا سلام نماز با خدا باشد به ساحل سلامت اندیشه و روح می‌رسد. پایانی اثرگذار و آشنایی‌زدا است.

۶ صفحه ۵۳ تمرین ۱

۲. دو جمله از متن انتخاب کنید که به‌نظر شما زیباتر و تأثیرگذارترند.

- «وقتی به بزرگ‌ترین، پیوند می‌خوریم دیگر کوچک نیستیم.»
- «نماز پیوستن و گسستن است؛ گسستن از اغیار و پیوستن به یار، بریدن از ناراستی و پیوستن به درستی.»

این جمله‌ها کوتاه، آهنگین و دارای تضاد و تناسب‌اند و مفهومی ژرف را در قالبی فشرده و دلنشین بیان می‌کنند. (انتخاب جمله‌های دیگر نیز پذیرفته است.)

۷ صفحه ۵۳ تمرین ۱

۳. به آرایهٔ تضاد توجه کنید و تأثیر آن را در ایجاد فضای ادبی متن بیان کنید.

در متن «نماز» تضادهای فراوانی دیده می‌شود، مانند: بزرگ دیدن و کوچک انگاشتن، سر نهادگی و سرفرازی، عظمت و خشوع و خضوع، پیوستن و گسستن، اغیار و یار، ناراستی و درستی، بزرگ‌ترین و حقیر، خاک و عالم پاک، خم شدن و بزرگ شدن.

تأثیر: تضاد باعث می‌شود مفهوم‌ها در کنار هم برجسته‌تر شوند و تناقض ظاهری «بزرگ شدن در عین کوچکی» به حقیقتی شکوهمند بدل شود. این آرایه به متن آهنگ و موسیقی معنوی می‌بخشد، خواننده را به اندیشیدن وامی‌دارد و حال‌وهوای ادبی و تأثیرگذار متن را می‌سازد.

۸ صفحه ۵۴ تمرین ۲

همان‌گونه که گفته شد دامنهٔ موضوعات قطعهٔ ادبی همهٔ قلمروهای زندگی از سوگ و سور، محبت و نفرت، کامیابی و ناکامی و پدیده‌های عینی و خیالی است. قطعه‌ای ادبی دربارهٔ یکی از موضوعات مورد علاقه‌تان بنویسید.

باران، زبان آسمان

باران که می‌بارد، آسمان حرف می‌زند؛ حرف‌هایی که سال‌ها در دلش مانده بود. قطره‌ها نامه‌هایی‌اند که ابرها به زمین می‌نویسند و پنجره، خواننده‌ی خوش‌ذوق آن‌هاست.

همه می‌گویند باران آب است؛ اما مگر آب هم می‌تواند خاک را این‌گونه به وجد آورد؟ خاک عطر می‌دهد، درخت دست‌هایش را برای شنیدن بالا می‌گیرد و کوچه با هر قطره، شعری تازه می‌شود. باران اگر فقط آب بود، پس چرا دلِ ما با آن می‌گشاید و غبار خاطره‌ها را می‌شوید؟

شاید باران یادآوری باشد که هر ابرِ سنگین، سرانجام بار خود را بر زمین می‌نهد و سبک می‌شود؛ و ما نیز اگر اندوه خود را ببباریم، سبک‌تر خواهیم شد.

پس هرگاه آسمان گریست، گله نکنیم؛ زیر چتر نرویم، یا دست‌کم چند لحظه چتر را ببندیم؛ شاید این‌بار، آسمان حرف تازه‌ای برای ما داشته باشد.

۹ صفحه ۵۶ تمرین ۳

نوشتهٔ دوستانتان را بر اساس معیارهای جدول ارزشیابی درس تحلیل کنید.

جدول ارزشیابی: ۱) نگاه نو و بدیع به موضوع (۵)؛ ۲) استفادهٔ بجا و به‌اندازه از آرایه‌ها (۳)؛ ۳) پرداخت زیبا و هنرمندانه: آغاز، میانه و پایان مناسب (۴)؛ ۴) پیوستگی، نظم و انسجام متن (۴)؛ ۵) کاربرد بجا و مناسب واژه‌ها (۲)؛ ۶) رعایت نکات نگارشی و املایی (۲)؛ جمع ۲۰.

نمونهٔ تحلیل برای قطعهٔ «باران، زبان آسمان» (تمرین ۲)؛ برای نوشتهٔ هر دوست به همین شیوه عمل کنید:

ردیف	معیار	بارم	نمره	توضیح
۱	نگاه نو و بدیع	۵	۴	باران به زبان آسمان و نامهٔ ابرها مانند شده است؛ اما بیان بارش در متون زیادی تکرار شده است.
۲	آرایه‌ها	۳	۳	تشخیص، تشبیه و استعاره به‌اندازه به کار رفته است.
۳	پرداخت زیبا	۴	۳٫۵	آغاز دلنشین، میانهٔ پرسش‌محور و پایان تفکربرانگیز دارد.
۴	پیوستگی و انسجام	۴	۴	جمله‌ها به هم پیوسته‌اند و محور اصلی حفظ شده است.
۵	واژه‌ها	۲	۲	واژه‌ها مناسب و ساده‌اند.
۶	نگارش و املا	۲	۲	غلط املایی و نگارشی دیده نشد.
	جمع	۲۰	۱۸٫۵	

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

به همین ترتیب، برای نوشتهٔ هر یک از دوستانتان نمره‌ها را بنویسید و نقاط قوت و پیشنهاد اصلاح را بیان کنید.

۱۰ صفحه ۵۷ حکایت‌نگاری

حکایت زیر را بخوانید و آن را به زبان ساده بازنویسی کنید.

اعرابی‌ای را دیدم در حلقهٔ جوهریان بصره که حکایت می‌کرد که وقتی در بیابان راه گم کرده بودم و از زاد معنی با من چیزی نبود و دل بر هلاک نهاده که ناگاه کیسه‌ای یافتم پر مروارید. هرگز آن ذوق و شادی فراموش نکنم که پنداشتم گندم بریان است و باز آن تلخی و نومیدی که بدانستم که مروارید است.

در بیابان خشک و ریگ روان / تشنه را در دهان چه در چه صدف// مرد بی‌توشه کاوفتاد ز پای / فرق نکند ز بر کمربند زر چه خز

گلستان، سعدی

در شهر بصره مردی بیابان‌نشین را دیدم که میان گروهی از جواهرفروشان نشسته بود و ماجرایی را تعریف می‌کرد. او می‌گفت: «روزی در بیابان راه را گم کردم و هیچ توشه و غذایی همراهم نبود. از زنده ماندن ناامید شده بودم که ناگهان کیسه‌ای پیدا کردم که پر از مروارید بود. هرگز آن خوشحالی را فراموش نمی‌کنم؛ زیرا گمان کردم کیسه پر از گندم بریان است. اما وقتی فهمیدم مروارید است، چنان تلخی و ناامیدی‌ای بر من چیره شد که هرگز از یادم نمی‌رود.»

پیام: در بیابان خشک و شنزار، برای انسان تشنه فرقی ندارد که در دهانش دُر باشد یا صدف؛ و برای مرد بی‌توشه‌ای که از پا درآمده، تفاوتی ندارد که بر کمرش کمربند زرین بسته باشند یا پارچهٔ ابریشمی. یعنی در سختی و نیاز، ثروت به کار نمی‌آید و ارزش واقعی هر چیز به نیاز انسان بستگی دارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت